

Escola professional
de
Medicina del Treball

Universitat de Barcelona

Diplomats en Infermeria

2000-2001

*Gravat original de *GABRIEL.*

*Escola Professional de Medicina del Treball
Facultat de Medicina. Universitat de Barcelona. 1965*

*Portada del Programa i Volums d'Actes
Del Primer Congrés Català de Medicina del Treball
Barcelona, abril de 1984.*

*Edicions del Seminari Pere Mata de la Universitat de Barcelona.
Publicació número 90.*

TAULA

<i>L'Escola Professional de Medicina del Treball (EPMT) de la Universitat de Barcelona</i>	7
<i>Pla d'Estudis de l'Escola per Diplomats Universitaris d'Infermeria</i>	13
<i>Professorat de l'Escola</i>	15
<i>Programa de les matèries de Primer Any</i>	19
<i>Programa de les matèries de Segon Any</i>	27

ESCOLA PROFESSIONAL DE MEDICINA DEL TREBALL DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

XXXV ANIVERSARI

L'Escola Professional de Medicina del Treball de la Universitat de Barcelona va ser creada, per ordre del que aleshores es deia ministeri d'Educació Nacional, de 28 d'abril de 1965, publicada en el BOE-Gaceta de Madrid de 14 de juny de 1965. Els seus estatuts marquen textualment:

"De acuerdo con lo dispuesto en la legislación vigente, la Escuela Profesional de Medicina del Trabajo de la Facultad de Medicina de la Universidad de Barcelona tendrá como misión y finalidad la formación científica de los Médicos y Ayudantes Técnicos Sanitarios que deseen cultivar esta especialidad, capacitándolos para poder desempeñar el cargo de Médicos de Empresa y el de Ayudantes Técnicos Sanitarios de Empresa respectivamente".

Des de la seva creació l'escola ha cuidat, de manera continuada i ininterrompuda, de la formació especialitzada de Metges i d'ATS, després Diplomats Universitaris d'Infermeria.

Fins el curs 1998-99 l'Escola ha atorgat 1.920 diplomes d'especialització per a metges i 1.267 per a ATS/Diplomats d'Infermeria. En el cas dels metges l'especialitat de "Medicina del Treball" està integrada en el llistat d'especialitats mèdiques i el diploma de l'escola porta directament a l'obtenció del títol d'especialista. Actualment l'ingrés és per via MIR. En el cas de la Diplomatura d'Infermeria no hi ha especialitat reconeguda de Medicina del Treball. El Diploma de l'Escola Professional faculta per a desenvolupar totes les activitats en el camp de la Medicina d'Empresa i del Treball, marcades en la legislació vigent.

LA MEDICINA DEL TREBALL

La Medicina del Treball és l'especialitat, dintre de les ciències sanitàries, que estudia la patologia derivada de les condicions del treball, principalment en tres aspectes: evitar-les; guarir-les quan es presenten i avaluar-ne les conseqüències, si arriben a produir-se.

Es una especialitat d'orientació fonamentalment social en el sentit d'evitar les malalties o els accidents, abans d'haver-los de tractar. Aquesta és una orientació cada vegada més generalitzada dins de totes les especialitats sanitàries actuals. Els resultats han estat molt més efectius en el camp de la prevenció de les malalties professionals que en el dels accidents.

El seu contingut està basat en l'estudi de la patologia lligada a les circumstàncies i condicions del treball. S'ha estructurat bàsicament en els següents sectors:

- El coneixement detallat d'aquesta patologia i l'adopció de les mesures de prevenció.
- El tractament de la patologia quan es presenta.
- La valoració sobretot de les seves conseqüències quan la guarició és incompleta o amb seqüeles.

La **Patologia Laboral** té tres grans eixos, dos primaris i un secundari, en bona part diferenciats:

* La patologia aguda, que apareix de manera sobtada, constitueix el capítol dels **ACCIDENTS DE TREBALL**. La principal font etiològica, tot i que no és l'única, són els **agressius físics** (traumatismes).

* La patologia crònica, deguda a les circumstàncies del treball, previsible, constituint el capítol de les **MALALTIES PROFESSIONALS**. La principal font etiològica són els **agressius químics** (Toxicologia Industrial). El llistat actual comprèn 71 punts.

* Aquests agressius químics són causa de patologia en el treball. Les mesures de prevenció han fet que la seva incidència disminueixi en molts països. Però els mateixos productes passen al medi, essent una causa important de contaminació. Aquest és el tercer gran eix, indirecte, del risc de les condicions de treball: la **CONTAMINACIÓ DEL MEDI** com a conseqüència de la utilització de productes agressius (Toxicologia Metaindustrial).

** La **prevenció** està orientada bàsicament en dos camps:

- Prevenció dels accidents, incrementant les condicions de **Seguretat en el Treball**.
- Prevenció de la patologia, incrementant les condicions d'**Higiene Laboral**.

Aquests dos punts: Seguretat i Higiene són els pilars de la prevenció laboral. La seva pràctica requereix en gran part la col·laboració interdisciplinària de persones amb formacions d'origen prou divers.

** Queda un tercer aspecte important, l'**AVALUACIÓ DEL DANY** quan s'ha produït, sigui en els accidents, les malalties professionals, o la pròpia contaminació. Cal avaluar les incapacitats laborals, siguin transitòries o permanents. El valor econòmic de les baixes laborals i de les incapacitats és molt gran i ha fet créixer en aquest sentit el camp de la medicina pericial.

LES ACTIVITATS DE L'ESCOLA

En el camp docent les activitats de l'Escola estan orientades, de manera principal però no única, als següents aspectes:

a) Formació que porta a una titulació regulada en el camp de l'especialitat: (BOE de 14 de juny de 1965). Comprèn dos capítols:

1. Formació de **Metges Especialistes**, actualment integrada dins del programa MIR. Es desenvolupa durant tres cursos acadèmics, en el pla d'estudis actualment vigent (Guía de Formación de Especialistas, Ministerio de Sanidad y Consumo, 3ª edición, 1996, pp. 369-379). Tant la Comissió Nacional de l'Especialitat com el Ple del Consell Nacional d'Especialitats, han aprovat un pla d'estudis en quatre anys, passant a ser una especialitat de formació hospitalària, que està pendent d'implementació.

2. Formació de **Diplomats Universitaris d'Infermeria**, amb Diploma de Capacitació en Medicina del Treball. El pla d'estudis actualment vigent és de dos cursos acadèmics, de formació teòrica i pràctica.

b) Altres activitats docents

3. Col·laboració en la docència de l'assignatura de "Medicina del Treball" dins del grup de matèries optatives del segon cicle de la *licenciatura de Medicina*

4. Col·laboració en els *programes de doctorat* del departament de Salut Pública de la Universitat de Barcelona

5. Col·laboració en les *activitats d'actualització* de l'àrea de Toxicologia de la Universitat de Barcelona

6. Col·laboració en els *cursos de postgrau* del Diploma d'Avaluació del Dany Corporal

c) **Activitat científica**

La recerca en el camp de la Medicina del Treball es porta, a l'Escola Professional, principalment en l'àmbit de la Toxicologia Industrial, amb un particular interès en el camp de la contaminació del medi.

L'estudi dels grans tòxics industrials i contaminants del medi ha portat a desenvolupar, amb una certa amplitud, dos camps concrets:

a) L'estudi del **risc i patologia per metalls**, principalment la presència en teixits humans i els seus nivells en sang i orina per a tenir valors de referència en població no exposada.

b) El **risc per productes organoclorats**, principalment la seva presència en el medi, increment en productes destinats a alimentació, i impregnació en teixits humans.

Això ha portat a la publicació de més de cent-cinquanta treballs en revistes internacionals indexades i a l'elaboració de vint tesis de doctorat sobre temes de toxicologia i medicina del treball.

**ESCOLA PROFESSIONAL
DE MEDICINA DEL TREBALL**

Universitat de Barcelona

Curs Acadèmic 2000-2001

ORGANIGRAMA DE L'ESCOLA.

Director: **Prof. Jacint Corbella**
Secretari: **Prof. Emili Huguet**
Cap d'estudis (Metges): **Prof. Gabriel Martí**
Cap d'estudis (D.I.): **Prof. Manuel Gené**
Secretària: **Sra. Agustina Vela**

Adreça de l'escola:

Escola Professional de Medicina del Treball.
Universitat de Barcelona.
C./ Casanova 143 Barcelona 08036.

Telèfon: 93.402.45.69 i 93.403.52.89
Fax: 93.403.52.90
Correu electrònic: mtreball@medicina.ub.es

ORGANITZACIÓ

Durada: dos cursos acadèmics.

Hores teòriques:

1er curs 25 setmanes (6h./setm) = 150 h.

2on " 25 " (6h./setm) = 150 h.

Hores pràctiques:

2on curs 5 " (6h./dia) = 150 h.

Total de crèdits:

45 crèdits (450 h.)

PLA D'ESTUDIS

MATÈRIES DEL PRIMER ANY

1er. TRIMESTRE

Introducció a la Medicina del Treball.
Dret sanitari. Responsabilitat professional.
Dinàmica de grups aplicada.
Estudi dels llocs de treball.
Invalideses i incapacitats laborals.
Fisiologia laboral.
Toxicologia general (I).

2on. TRIMESTRE

Serveis de prevenció. Vigilància de la salut.
Higiene i seguretat en el treball.
Risc i patologia tòxica per metalls.
Toxicologia general (II).
Patologia respiratòria d'origen laboral.

3er. TRIMESTRE

Risc i patologia tòxica per pesticides.
Patologia infecciosa d'origen laboral
Accidents laborals.
Malalties professionals.
Risc i patologia tòxica per hidrocarburs.
Risc i patologia tòxica per productes que creen addició.
Traumatologia laboral.

MATÈRIES DEL SEGON ANY

1er. TRIMESTRE

Dermatologia laboral.
Cardiologia i medicina del treball (I).
Mètodes estadístics en medicina del treball.
Introducció a l'anàlisi toxicològica.
Patologia professional en medi no industrial.
Otorrinolaringologia laboral
Epidemiologia en medicina del treball.

2on TRIMESTRE

Medicina del Treball en assistència primària. Educació sanitària en els treballadors.
Sistemes d'informació en salut laboral.
Vigilància epidemiològica. Mecanismes de detecció de llocs de treball amb risc.
Cardiologia i medicina del treball (II).
Al·lèrgia ocupacional.

3er. TRIMESTRE

Oftalmologia laboral.
Risc i patologia tòxica per gasos i vapors
Bases de genètica i patologia
Patologia laboral per agents físics.
Toxicitat per medicaments.
Contaminació del medi ambient.
Prevenió de patologia buco-dental en el medi laboral.

LLISTAT de PROFESSORAT

Dra. Carmen Asensio Pascual.

Diplomada en Oftalmologia per la Clínica Barraquer de Barcelona. Diplomada en Medicina d'Empresa.

Dra. M. Dolors Boix Serra.

Especialista en Medicina del Treball. Professor Associat de Medicina Legal del Departament de Salut Pública de la Universitat de Barcelona.

Dra. Mercè Brunet Serra.

Especialista en Anàlisis Clíniques. Adjunt del Laboratori de Toxicologia de l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona. Professor Associat de Toxicologia del Departament de Salut Pública de la Universitat de Barcelona.

Dra. M Àngels Carrión García.

Psicòloga. Investigadora social. Especialista en Recursos Humans.

Dra. Àngels Company Escales.

Especialista en Medicina del Treball. Unitat de Salut Laboral del Sector sanitari Gavà-Sant Boi-El Prat.

Dr. Jacint Corbella Corbella.

Especialista en Medicina del Treball i en Medicina Legal i Forense. Catedràtic de Toxicologia de la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona. Director de l'Escola Professional de Medicina del Treball. Cap de servei de Toxicologia de l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona

Dr. Rafael de España Renedo.

Especialista en Otorinolaringologia. Especialista en Medicina del Treball. Professor Associat del Departament d' Otorinolaringologia de la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona.

Dr. Oriol Fàbrega Gorriz.

Especialista en Medicina del Treball. Unitat de Salut Laboral del Sector sanitari Gavà-Sant Boi-El Prat.

Dr. Antoni Francino Batlle

Especialista en Cardiologia. Metge adjunt. Servei de Cardiologia. Hospital Clínic i Provincial de Barcelona.

Dra. Myriam Fuentes Almendros.

Especialista en Medicina Preventiva i Salut Pública. Professora Associada de Medicina Preventiva. Departament de Salut Pública de la Universitat de Barcelona.

Dr. Sebastián García Ramiro Metge especialista *senior* Servei de Traumatologia i Cirurgia Ortopèdica. Institut Clínic de l'Aparell locomotor. Hospital Clínic i Provincial de Barcelona.

Dr. Patrici Garrido Morales.

Especialista en Medicina Preventiva i Salut Pública i en Medicina del Treball. Professor Titular de Medicina Preventiva i Salut Pública de la Universitat de Barcelona.

Dr. Manuel Gené Badia.

Especialista en Medicina del Treball i en Medicina Legal i Forense. Professor Titular de Medicina Legal i Forense de la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona. Coordinador de DI i ATS.

Dr. Emili Huguet Ràmia.

Especialista en Medicina del Treball, i en Medicina Legal i Forense. Catedràtic de Medicina Legal i Forense de la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona. Cap del Departament de Salut Pública. Secretari de l'Escola Professional de Medicina del Treball.

Sra. Teo López Santiago.

Diplomada en Infermeria. Diplomada en Medicina del Treball. Servei de Salut Laboral. Fundació Hospital Sant Pere Claver.

Dra. Margarida Luna Descalzo.

Especialista en Estomatologia i en Medicina del Treball. Professora Titular de Medicina Legal i Forense de la Universitat de Barcelona.

Dr. Josep-Manuel Mascaró Galy

Especialista en Dermatologia. Metge especialista del Servei de Dermatologia a l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona. Professor associat de Dermatologia. Facultat de Medicina Universitat de Barcelona.

Dr. Gabriel Marti Amengual.

Especialista en Medicina del Treball, i en Medicina Legal i Forense. Metge Forense. Professor Titular de Medicina Legal i Forense de la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona. Cap d'estudis de l'Escola.

Dr. Jordi Medallo Muñiz.

Especialista en Medicina del Treball. Metge Forense. Professor Associat de Medicina Legal del Departament de Salut Pública de la Universitat de Barcelona.

Dr. Antonio J. Melgarejo Turón.

Especialista en Medicina del Treball. Metge d'empresa (Philips - Miniwatt).

Dr. Ignasi Niñerola Xucla.
Enginyer Industrial.

Dra. Montserrat Sabroso Badia.
Especialista en Medicina del Treball.

Dra. Mercè Torra Santamaría.
Adjunt del Laboratori de Toxicologia de l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona.
Professor associat de Toxicologia del Departament de Salut Pública de la
Universitat de Barcelona.

Dr. Luis Mario Tubella.
Especialista en Medicina del Treball. Responsable del servei de Salut Laboral.
Fundació Hospital Sant Pere Claver. Director Mèdic de l'Empresa Bimbo S.A.

Dr. Antoni Vallès Segalès.
Professor Titular de Medicina Preventiva i Salut Pública. Unitat de Bioestadística
de la Universitat de Barcelona.

Dr. Valentí Valls Arara.
Especialista en Cardiologia. Metge adjunt Servei de Cardiologia. Hospital Clínic i
Provincial de Barcelona.

Dr. Alexandre Xifró Collsamata.
Professor Associat de Medicina Legal del Departament de Salut Pública de la
Universitat de Barcelona. Metge forense.

PROGRAMA PER BLOCS D'ENSENYAMENT

PRIMER ANY

INTRODUCCIÓ A LA MEDICINA DEL TREBALL

Dr. Jacint Corbella

- 1.- Introducció: Què es l'especialitat. Contingut. Evolució. Les grans parts.
- 2.- Grans conceptes generals: Malalties professionals. Accidents del treball. Incapacitats.

TOXICOLOGIA GENERAL

Dr. Manuel Gené

- 1.- Introducció a la Toxicologia. Concepte. Anàlisi del contingut. Les grans parts de la Toxicologia. Estat actual.
- 2.- Epidemiologia de les intoxicacions. Freqüència. Etiologia. Classificació. Organització
- 3.- Estudi de les dosis tòxiques: Factors que modifiquen la toxicitat.
- 4.- Fisiopatologia general de les intoxicacions: Toxicocinètica. Cicle dels elements tòxics en l'organisme. Concepte i característiques de les membranes biològiques.
- 5.- Vies d'entrada dels tòxics. Principals característiques. Principals mecanismes de transport dels tòxics. Vies d'eliminació dels tòxics.
- 6.- Principals vies de metabolització dels productes químics. Principals característiques.
- 7.- Introducció a la clínica toxicològica. Les grans síndromes de les vies d'entrada. Les grans síndromes neurològiques d'origen tòxic.
- 8.- Altres grans síndromes d'origen tòxic.
- 9.- Terapèutica general de les intoxicacions. Bases del tractament de les intoxicacions. Mesures generals de suport.
- 10.- Mesures per disminuir l'absorció dels tòxics. Mesures per incrementar l'excreció. Antídots

ESTUDI DELS LLOCS DE TREBALL

Dra. Àngels Carrión.

- 1.- Introducció.
- 2.- Objectius.
- 3.- Fases.
- 4.- Anàlisi dels llocs. Etapes de les anàlisis. Metodologia a seguir per la recollida de les dades.

- 5.- Valoració dels llocs. Mètodes de valoració.
- 6.- Agrupació en categories.
- 7.- Escala de salaris. Fases per establir l'escala de salaris.
- 8.- Bibliografia.
- 9.- Annexes. Mètodes de presa de dades. Puntuacions i impresos per perfil de llocs.
Material per efectuar l'informe.

DINÀMICA DE GRUPS APLICADA

Dra. Àngels Carrión.

- 1.- Presentació. Animador. Objectius. Etapes.
- 2.- Sistemes d'observació de processos col·lectius. Freqüències d'interacció. Sistemes de categoria de Bales. Observació de rols. Observació del comportament.
- 3.- Models de comunicació en grups. Constel·lació en cercle, en cadena, en estrella, en *forqueta*.
- 4.- Estils de direcció. Estil autoritari. Estil "*laisser-faire*". Estil democràtic. Estil a través del propi grup.
- 5.- Tècniques. "*Feed-back*". La finestra de *Johari*. Presa de decisions. "*Role-playing*". *Philips-66*.
- 6.- Aplicació de diferents tècniques de dinàmica de grup.

INVALIDESSES I INCAPACITATS LABORALS

Dr. Gabriel Martí.

1. La incapacitat temporal
2. La incapacitat permanent
3. Lesions permanents no invalidants
4. La valoració del dany corporal, problemàtica actual
5. Factors determinants del temps de curació. Concepte de sanitat i seqüela
6. Indemnització per dany corporal derivada de l'ús i circulació de vehicles de motor
7. Valoració del dany corporal en el Dret Penal
8. Valoració del dany corporal en el Dret Civil

FISIOLOGIA LABORAL

Dr. Jordi Medallo.

- 1.- Contracció muscular: Tipus de múscles. Múscle estriat esquelètic, estructura i contractilitat. Múscle llis.
- 2.- El múscle cardíac: Estructura, excitabilitat i contractilitat. Teixit nodal i de conducció. La cèl·lula automàtica cardíaca.

- 3.- Dinàmica cardiocirculatòria: Pressió arterial. Volum minut cardíac. Descàrrega sistòlica. Freqüència cardíaca. Contractilitat del miocardi i factors reguladors. Treball i eficàcia cardíaca. Pressió venosa.
- 4.- Fisiologia respiratòria: Mecànica ventilatòria. Perfusió pulmonar. Intercanvi gasós. Difusió pulmonar. Transport d'O₂ i de CO₂. Regulació de la respiració.
- 5.- Fisiologia de l'exercici: Aspectes metabòlics, respiratoris i cardiocirculatoris.
- 6.- La fatiga: Capacitat de treball. Tipus de fatiga i factors condicionals. Manifestacions i graus de fatiga.

DRET SANITARI

Dra. M. Dolors Boix.

- 1.- El Diplomant en Infermeria davant les reclamacions per assistència sanitària.
- 2.- Responsabilitat mèdico-sanitària del DI. El DI. davant les jurisdiccions Penal i Civil.
- 3.- Normes Jurídiques amb incidència directa en l'assistència sanitària: Llei General de Sanitat.
- 4.- Estructura Orgànica de les institucions hospitalàries de la S.S. a Catalunya. L'assistència sanitària concertada.
- 5.- Acreditació dels centres hospitalaris a Catalunya: la seva repercussió en l'estament d'infermeria.
- 6.- Nivells de responsabilitat en funció del lloc de treball.
- 7.- L'atenció de pacients en situacions d'urgència i estats límit.
- 8.- La documentació clínico-assistencial com document mèdico-legal: el seu contingut.

VIGILÀNCIA DE LA SALUT: SERVEIS DE PREVENCIÓ

Dr. Antoni J. Melgarejo.

- 1.- Referència històrica. Reglament dels Serveis Mèdics d'Empresa (SME).
- 2.- Organització administrativa. Control d'activitats. Fitxa higiènica. Fitxa de reconeixement. Cartilla sanitària.
- 3.- Llei de Prevenció de Riscos Laborals. Marc legal. Capítols I i II.
- 4.- Llei de Prevenció de Riscos Laborals: Capítols III, IV i V.
- 5.- Llei de Prevenció de Riscos Laborals: Capítols VI i VII. Disposicions transitòries, addicionals, derogatòria i finals.
- 6.- Reglament dels Serveis de Prevenció. Capítol I, II, III i IV.
- 7.- Reglament dels Serveis de Prevenció. Capítol V, VI i VII. Disposicions addicionals. Annexes.
- 8.- Vigilància de la salut: Història laboral. Reconeixements mèdics. Legislació. Estat actual.

SEGURETAT INDUSTRIAL

Dr. Ignasi Niñerola

- 1.- Patologia del treball: Relació entre Salut i treball. Tipus de modificacions ambientals que el treball origina.
- 2.- Motivacions per a la prevenció: humanes, legals, econòmiques, socials i morals.
- 3.- Seguretat, accident i casualitat: Definició de seguretat i d'accident. Fases d'un accident. Risc i perills.
- 4.- Tècniques de seguretat: Classificacions generals i específiques. Anàlisi.
- 5.- Notificació i registre d'accident: Notificació de farmaciola. Part intern d'empresa.
- 6.- Anàlisi estadística d'accidents: Índex de freqüències, de gravetat, d'incidència i de durada mitjana d'incapacitats. Diagrama mes per mes i anual.
- 7.- Organització de la seguretat en l'empresa: Organització obligatòria i voluntària.
- 8.- Ordre i neteja: Riscos i mides de seguretat.
- 9.- Risc elèctric: Tipus d'accident. Tipus de contacte. Mides de prevenció.
- 10.- Riscos en màquines: Tipus de màquines més perilloses. Tipus d'agressions.
- 11.- Proteccions personals: Protecció auditiva, d'ulls i cara, de vies respiratòries, del crani, de les extremitats superiors i extremitats inferiors. Protecció de caigudes a diferent nivell.
- 12.- Tipus de senyalització: òptica, acústica, olfativa, tàctil.
- 13.- Risc d'incendi: Teoria del foc. Factors del foc. Triangle del foc. Prevenció d'incendis. Mètodes d'extinció.

RISC I PATOLOGIA TÒXICA PER METALLS

Dr. Jacint Corbella

- 1.- Introducció a la patologia per metalls
- 2.- Risc i patologia tòxica per Plom.
- 3.- Risc i patologia tòxica per Mercuri.
- 4.- Risc i patologia tòxica per Cadmi, Níquel i Crom.
- 5.- Risc i patologia tòxica per Vanadi, Manganès i Beril·li.
- 6.- Risc i patologia tòxica per Tal·li, Alumini i Coure.
- 7.- Risc i patologia tòxica per Arsènic i Fòsfor
- 8.- Risc i patologia tòxica per altres metalls de transició
- 9.- Risc i patologia per altres metalls.

MALALTIES RESPIRATÒRIES D'ORIGEN LABORAL

Dr. Jordi Medallo.

- 1.- Malalties respiratòries d'origen laboral: Classificació. Neumoconiosi: concepte, classificació i mètodes diagnòstics.
- 2.- Classificació Internacional de la Radiologia (O.I.T. 1980) de les Neumoconiosi. Estudi dels factors determinants de les Neumoconiosis.
- 3.- Silicosi (I): Concepte. Epidemiologia. Risc silicogen.

- 4.- Silicosi (II): Patogènia. Anatomia Patològica. Diagnòstic. Malalties associades. Prevenció i Tractament.
- 5.- Asbestosi (I): Concepte. Tipus d'Amiant i risc asbestòsic. Fisiopatologia i Patogènia.
- 6.- Asbestosi (II): Diagnòstic. Criteris diagnòstics i pronòstic. Complicacions. Altres silicatosis. Aluminosi.
- 7.- Neumoconiosi per metall dur: Beriliosi. Neumoconiosis inorgàniques benignes: Siderosi, Baritosi, Estannosi. Neumociniosis orgàniques (I): Bisinosi.
- 8.- Neumoconiosis orgàniques (II)

RISC I PATOLOGIA TÒXICA PER PESTICIDES

Dra. Montserrat Sabroso.

- 1.- Concepte de Pesticida. Història i Classificació dels pesticides. Importància econòmica dels pesticides. Formes d'utilització.
- 2.- Normes generals en la manipulació i aplicació dels pesticides. Risc associat a la utilització de pesticides. Risc associat al consum de productes tractats amb pesticides. Pesticides i medi ambient. Epidemiologia de les intoxicacions per pesticides.
- 3.- Risc i Patologia per Insecticides Organoclorats.
- 4.- Risc i Patologia per Insecticides Organofosforats i Carbamats.
- 5.- Risc i Patologia per altres Insecticides, Acaricides i Nematicides.
- 6.- Risc i Patologia per Herbicides: Clorofenoxiàcids, Nitrofenols, Bipiridils, Carbamats, Urees, Altres.
- 7.- Risc i Patologia per Fungicides: Dicarboximides, Clorofenols, Hexaclorobenzè, Ditiocarbamats, Altres.
- 8.- Risc i Patologia per Rodenticides. Risc i Patologia per altres Productes Fitosanitaris.

PATOLOGIA INFECCIOSA D'ORIGEN LABORAL

Dra. Myriam Fuentes.

- 1.- Patologia infecciosa d'origen víric: Hepatitis víriques. S.I.D.A. Ràbia i altres malalties víriques (malaltia per esgarrapada de gat, dermatitis pustulosa contagiosa).
- 2.- Patologia infecciosa d'origen bacterià: Brucel·losi i Leptospirosi. Tètanus i altres malalties bacterianes (Peste i antrax).
- 3.- Patologia infecciosa per rickettsies i clamídies: Febre Q, Febre maculosa de les muntanyes rocoses, ornitosis.
- 4.- Patologia infecciosa d'origen micobacterià: Tuberculosi i altres micobactèriosis (Paroniquia tuberculosa).
- 5.- Patologia infecciosa d'origen micòtic i parasitari: Candidiasi, dermatofitosis i altres malalties causades per fongs (micetoma, Esporotricosi, etc.) Dermatitis esquistosòmica, anquilostomiasis i altres malalties causades per paràsits. (Larva migrans cutània, anquilostomiasis, ascariasis).

ACCIDENT LABORAL i MALALTIA PROFESSIONAL

Dr. Gabriel Martí

- 1.- Accidents laborals: concepte característiques.
- 2.- Accidents que pateix el treballador en el desplaçament d'anar o tornar del lloc de treball, accident "*in itinere*".
- 3.- Altres accidents considerats com laborals.
- 4.- Presumpció "*iuris tantum*" i accident laboral "en missió".
- 5.- Normes comuns i especials de les prestacions per accident de treball.
- 6.- Malaltia professional: Concepte i característiques.
- 7.- Quadre de malalties professionals.
- 8.- Notificació de malaltia professional i accident laboral.

RISC I PATOLOGIA TÒXICA PER HIDROCARBURS

Dr. Jacint Corbella.

- 1.- Risc i patologia per Hidrocarburs. Introducció. Visió general. Classificació dels principals grups.
- 2.- Risc i patologia tòxica per hidrocarburs lineals purs. Formes més importants: metà, butà, hexà, altres.
- 3.- Risc i patologia tòxica per derivats hal·logenats d'hidrocarburs lineals. Derivats clorats. Interès dels solvents. Clorofluorocarbonis.
- 4.- Risc i patologia tòxica per derivats de substitució funcional d'hidrocarburs lineals. Grups més importants. Alcohols, metanol, glicols, altres.
- 5.- Risc i patologia tòxica per hidrocarburs cíclics. Benzolisme. Aspectes més importants de la clínica i prevenció. Hidrocarburs Policíclics Antracènics (HPA).
- 6.- Risc i patologia tòxica per derivats hal·logenats d'hidrocarburs cíclics. El grup dels plaguicides clorats. DDT-DDE, Hexaclorbenzè, PCBs, Dioxines, altres.
- 7.- Risc i patologia tòxica per derivats de substitució funcional d'hidrocarburs cíclics. Interès dels nitro i aminoderivats. Risc per isocianats.
- 8.- Risc i patologia tòxica per productes plàstics. Monòmers més utilitzats. Formes i circumstàncies més importants de la patologia.

RISC I PATOLOGIA TÒXICA PER PRODUCTES QUE CREEN ADDICIÓ

Drs. Manel Gené.

- 1.- Introducció. Classificació. El seu interès en el camp de la medicina del treball. Antecedents històrics
- 2.- Patologia tòxica per Alcohol etílic. Principals aspectes de la patologia., Interès en el medi laboral. Accidents. Problemes de conducta en el treball.
- 3.- Patologia tòxica per Tabac i Cannabis. Principals problemes per a la salut dels treballadors.

- 4.- Patologia tòxica per Opiacis. Principals aspectes de la patologia i dependència. L'abstinència. Problemes en el medi laboral.
- 5.- Patologia tòxica per Cocaïna. Estat actual del consum de coca en el medi laboral. Formes de risc més importants.
- 6.- Patologia tòxica per Amfetamines i drogues de disseny. Estat actual del tema. Interès en el medi laboral.
- 7.- Patologia tòxica per Al·lucinògens. Estat actual del tema. Interès en el medi laboral.
- 8.- Patologia tòxica per Estimulants. Estat actual del tema. Interès en el medi laboral.

TRAUMATOLOGIA LABORAL

Dr. Sebastián García

- 1.- Concepte d'accident de treball: Situació laboral derivada de l'accident de treball. Incapacitat laboral transitòria (ILT), Lesions no invalidants, invalidesa provisional i permanent.
- 2.- Traumatismes cranioencefàlics (TCE): Commoció i contusió cerebral. Complicacions vasculars dels TCE. Altres complicacions. Seqüeles en els TCE. La síndrome subjectiva postcommocional. La neurosi postraumàtica.
- 3.- Traumatismes de la columna vertebral: Fractures i luxacions de raquis cervical. Fractures i luxacions de raquis dorsal. Fractures i luxacions de raquis lumbar.
- 4.- Radiculopatíes vertebrals: cervicàlgia i cervicobraquiàlgia. Lumbàlgia i ciàtica.
- 5.- Patologia traumàtica de l'extremitat superior: Luxacions de l'espatlla. Fractura de clavícula. Fractures de braç i colze. Fractures d'avantbraç. Fractures i luxacions de carp i dits.
- 6.- Entesitis d'extremitat superior: periartritis escapulo-humeral. Entesitis de colze i de canell. Malaltia de la pala. Malaltia de Dupuytren. La síndrome del túnel carpià.
- 7.- Patologia traumàtica de l'extremitat inferior: Luxació de maluc. Fractures de fèmur. Fractura de ròtula. Fractura de mal·leols.
- 8.- Fractura d'ossos del tars i metatarsians: Patologia de menisc i de lligaments. Bursitis pre-rotuliana.

SEGON ANY

DERMATOLOGIA LABORAL

Dr. Josep Manuel Mascaró

1. Estructura i Funció de la pell. Lesions elementals dermatològiques.
2. Dermatitis de contacte: al·lèrgica i irritativa.
3. Professions associades freqüentment a dermatitis de contacte. Irritants i al·lèrgens implicats segons els diferents treballs.
4. Dermatitis de contacte regional. Irritants i al·lèrgens implicats segons la zona afectada.
5. Diagnòstic diferencial amb altres patologies dermatològiques freqüents.
6. Diagnòstic, tractament i prevenció de la dermatitis de contacte.
7. Càncer dermatològic ocupacional.
8. Urticària de contacte. Acne ocupacional.

CARDIOLOGIA I MEDICINA DEL TREBALL

Dr. Valentí Valls i Dr. Antoni Francino.

- 1.- Anatomia i Fisiologia coronària. Alteracions de la circulació coronària (I). Angina de pit.
- 2.- Hipertensió arterial i factors de risc coronari.
- 3.- Alteracions de la circulació coronària (II). Infart de miocardi.
- 4.- Dissecció aòrtica.
- 5.- Valvulopaties.
- 6.- Patologia del pericardi.
- 7.- Insuficiència cardíaca I: Fisiopatologia.
- 8.- Insuficiència cardíaca II: Tractament.
- 9.- Arítmies I: taquiarítmies.
- 10- Arítmies II: bradiarítmies.
- 11.- Marcapassos.
- 12.- Cardiopaties congènites.
- 13.- Miocardiopaties.
- 14.- Síncope.
- 15.- Reanimació cardiopulmonar.
- 16.- Toxicologia cardíaca.

BASES DE GENÈTICA i PATOLOGIA

Dr. Emili Huguet

- 1.- Introducció a la genètica humana. Origen de les poblacions humanes. Teories sobre l'origen de "*l'homo sapiens*". Principals migracions històriques. Grups ètnics principals. 2.- Genètica de poblacions. Llei de *Hardy-Weinberg*.

Principals fenòmens que la interfereixen. Evolució del patrimoni genètic de l'espècie humana.

- 3.- L'herència genètica. Bases moleculars de la genètica. La transmissió dels gens. Lleis de Mendel. Expressió dels gens. Tipus d'herència. Herència mendeliana simple. Herència quantitativa. Herència multigènica. La paternitat i maternitat biològiques. Polimorfismes cromosòmics. Mapa genètic.
- 4.- Classificació de les anomalies genètiques. Anomalies estructurals. Trisomies i malalties lligades al sexe. La selecció genètica, l'eugenèsia i els mites històrics..
- 5.- Genètica clínica. Malalties i síndromes de base genètica. Gonosomopaties. Autosomopaties. Dèficits enzimàtics. Dèficits proteics. Dèficits orgànics.
- 6.- Determinació de la influència genètica sobre una malaltia determinada. Els diferents graus d'afectació. Els dèficits genètics avantatjats. Els errors metabòlics. Els oncogens i les neoplàsies.
- 7.- Diagnòstic, prevenció i tractament. Genètica i Medicina del Treball. El diagnòstic de les cromosomopaties. El cariotip. Tècniques d'anàlisi de l'ADN. El consell genètic. Teràpia gènica.
- 8.- L'herència genètica com factor predisposant. Importància i valoració sobre les malalties produïdes pel treball. Tòxics del genoma.

INTRODUCCIÓ A L'ANÀLISI TOXICOLÒGICA

Dra. Mercè Torra.

- 1.- Tipus d'anàlisis toxicològiques. Analítiques urgents. Analítiques programades. *Monitoritzacions*. Anàlisis qualitatiu i quantitatiu. Control de qualitat. Organització general d'un laboratori de toxicologia.
- 2.- Tipus de mostres més freqüents en un laboratori de toxicologia. Obtenció i conservació de mostres biològiques. Elecció correcta dels diferents tubs i contenidors en funció del paràmetre a analitzar. Determinació de fàrmacs: extracció en vall o pre-dosis. Determinació d'aminoglicòsids: extracció en vall (*pre-dosis*) i pic (*post-dosis*).
- 3.- Tècniques d'immunoanàlisi. Concepte. Classificació. Nocions generals de les reaccions antigen/anticòs. Base teòrica de l'immunoassaig competitiu. Enzimoimmunoassaig (EMIT). Immunoassaig amb fluorescència polaritzada (FPIA). Radioimmunoassaig (RIA).
- 4.- Anàlisi toxicològica d'urgències. Característiques. Anàlisi toxicològic orientat. Anàlisi general (*screening*). Tipus de mostres més freqüents. Tipus de tècniques més usades en un *screening* toxicològic. Interpretació dels resultats obtinguts.

PATOLOGIA PROFESSIONAL EN MEDI NO INDUSTRIAL. TOXINOLOGIA.

Dr. Jordi Medallo

- 1.- Patologia per bolets (I): Introducció. Característiques botàniques. Classificació. Intoxicacions amb període de latència curta.
- 2.- Patologia per bolets (II): Intoxicacions amb període de latència llarga.

- 3.- Patologia per exposició i consum de plantes tòxiques: Introducció. Classificació dels tòxics vegetals. Manifestacions clíniques. Plantes tòxiques més comunes.
- 4.- Patologia per picadura o mossegada d'animals.

OTORINOLARINGOLOGIA LABORAL

Dr. Rafael de España.

- 1.- Nocions d'anatomia ORL (I): Orella externa. Orella mitja: ossets, trompa d'Eustaquí. Orella interna: laberint anterior o còclea; laberint posterior o vestibul (conductes semicirculars, utricle, sàcul).
- 2.- Nocions d'anatomia ORL (II): Nas i fosses nassals. Faringe. Laringe.
- 3.- Fisiologia de l'audició. Conducció aèria i òssia. Acció de la trompa d'Eustaquí. Fisiologia de l'equilibri. Exploracions funcionals audiològiques.
- 4.- Trauma acústica. Manifestacions auditives i extra-auditives del soroll. Protecció acústica. Diagnòstic diferencial amb el barotrauma o "blast".
- 5.- Trastorns del funcionalisme nasal i faringo-laríngi: dificultats respiratòries, disfonia. Exploracions funcionals d'aquestes regions anatòmiques: rinoscòpia, rinomanometria, laringoscòpia, estroboscòpia.
- 6.- Disfonies professionals: etiologia, clínica, tractament.
- 7.- Lesions traumàtiques ORL. Fractures de penyal. Traumatismes nasals. Epistaxi. Traumatismes laríngis. Indicacions de la traqueotomia.
- 8.- Càncers d'origen laboral.

EPIDEMIOLOGIA

Dr. Patrici Garrido

- 1.- Concepte d'Epidemiologia. Evolució històrica. Aplicacions de l'Epidemiologia. La investigació en Medicina Ocupacional. El mètode científic. El mètode epidemiològic.
- 2.- Mides emprades en els estudis epidemiològics: Dades absolutes i dades relatives. Raons, proporcions i tasses. Mides de freqüència, d'associació i d'impacte.
- 3.- Biodemografia. Fonts de dades. Censos. Padró Municipal. Registres de població. Estadístiques demogràfiques. Estructura i dinàmica de la població. Migracions. Mida del nivell de salut de la comunitat. Indicadors de salut.
- 4.- Estudis epidemiològics descriptius: quantificació i descripció. Variables de persones, lloc i temps. Tipus d'estudis descriptius.
- 5.- Estudis analítics per observació (I): Disseny. Estudis de cohorts.
- 6.- Estudis analítics per observació (II): Estudis de casos i controls. Estimació del risc. Avantatges i inconvenients d'aquest tipus d'estudis.
- 7.- Estudis experimentals: Assaigs clínics *randomitzats*. Disseny i anàlisis. Assaigs comunitaris *randomitzats* i no *randomitzats*.
- 8.- Bases epidemiològiques per a la detecció precoç de malalties. Validesa d'una prova. Fiabilitat. Sensibilitat. Especificitat. Valor predictiu. Valor global.

- 9.- La investigació epidemiològica de brots epidèmics. Reconeixement i quantificació d'un brot epidèmic.
- 10.- Caracterització d'un brot epidèmic en l'àmbit laboral. Cas pràctic.

VIGILÀNCIA EPIDEMIOLÒGICA

Dra. Angels Company

- 1.- Aspectes generals.
 - 1.1. Concepte de Salut Pública.
 - 1.2. Concepte de Medicina Preventiva.
 - 1.3. Història Natural de la Malaltia.
 - 1.4. Nivells Preventius: Prevenció Primària. Secundària. Screening o Cribatge. Terciària.
- 2.- Vigilància epidemiològica.
 - 2.1. Concepte de Vigilància Epidemiològica.
 - 2.2. Indicadors de Salut. Concepte i Tipus. Propietats i Utilitats. Classificació.
 - 2.3. Vigilància Epidemiològica en Salut Laboral.
 - 2.4. Anàlisi del circuit de notificació de malalties professionals i accidents de treball actualment vigent al nostre país.
 - 2.5. Reconeixements mèdics periòdics (exàmens de salut).
 - 2.6. Fonts de Dades en Salut Laboral. Descripció. Anàlisi. Avantatges i inconvenients de cadascuna d'elles.
 - 2.7. Tendències internacionals de vigilància epidemiològica en Salut Laboral.
 - 2.8. Esdeveniments (indicadors) Sentinella. Concepte. Característiques.

EDUCACIÓ SANITÀRIA EN ELS TREBALLADORS

Dr. Oriol Fàbrega.

- 1.- Aspectes generals. Concepció clàssica de l'activitat formativa. Definició d'educació sanitària. Objectius. Elements bàsics.
- 2.- Educació sanitària i comportament. Escala de valors. Paper determinant del grup. El comportament col·lectiu. El patrimoni cultural.
- 3.- Educació Sanitària i comunicació. Característiques de la informació.
- 4.- Fases del procés educatiu. Coneixement de la realitat. Intercanvi de la informació. Fase operativa. Avaluació.
- 5.- Educació sanitària en el lloc de treball. Concepte. Objectius. Característiques específiques.
- 6.- Metodologia d'anàlisi de l'ambient de treball.
- 7.- El mapa de riscos. Concepte. Objectius. Metodologia.

AL·LÈRGIA OCUPACIONAL

Dr. Lluís Mario Tubella i Teo López

1. Al·lèrgia ocupacional: antecedents històrics. Epidemiologia de les malalties al·lèrgiques ocupacionals. Introducció a l'estudi de les malalties al·lèrgiques ocupacionals
2. Immunologia clínica. Principis bàsics. Malalties ocupacionals de causa al·lèrgica: reaccions d'hipersensibilitat. VTR: Els enzims, un model d'al·lergen ocupacional
3. Problemàtica assistencial de les malalties al·lèrgiques a l'entorn laboral. Al·lèrgens comuns i laborals. L'atòpia una forma de reacció. VTR: neumoal·lèrgens. Herència i al·lèrgia. El moment de fer-se al·lèrgic: la sensibilització.
4. Estudi de l'al·lèrgia ocupacional: paper de la infermeria del treball. Proves cutànies. Indicacions clíniques. Tècnica. Altres proves diagnòstiques. VTR.
5. El pacient amb símptomes nasconjuntivals relacionats amb el treball. Cas clínic. El pacient adult amb lesions eczematoses de causa laboral. Cas clínic. Taller de pràctiques: tècniques diagnòstiques en al·lèrgia.
6. Al·lèrgia respiratòria de vies baixes: Asma ocupacional. Paper de la infermeria del treball: formació del pacient en aspectes bàsics de la malaltia. Higiene i desal·lergenització ambiental. Identificació i eliminació dels factors desencadenants. VTR. Taller de pràctiques.
7. Proves funcionals respiratòries i la seva utilitat en la medicina del treball. Instrucció en l'ús del *Peak flow rate*. Espirometria forçada. Taller de pràctiques.
8. Situacions d'emergència en al·lèrgia: Anafilaxia i abordatge eficaç. La immunoteràpia a l'empresa. Actitud davant una reacció adversa.

OFTALMOLOGIA LABORAL

Dra. Carmen Asensio.

- 1.- Anatomia i Fisiologia ocular.
- 2.- Ferides, fractures i cossos estranys intraoculars.
- 3.- Causticacions: àcids i àlcals.
- 4.- Lesions neuroftalmològiques traumàtiques: de nervi òptic, de quiasma i cintetes òptiques, cerebrals.
- 5.- Accidents oculars en el treball: Termo-crio-foto-radio-traumatismes. Diplopia traumàtica. Purtscher.
- 6.- Malalties professionals: Gasos i pols. Agents físics. Agents infecciosos i paràsits. Intoxicacions professionals.
- 7.- Simulació, dissimulació i malalties provocades.
- 8.- Refracció: emetropia, miopia, hipermetropia i astigmatisme.

RISC I PATOLOGIA TÒXICA PER GASOS I VAPORS

Dr. Alexandre Xifró

- 1.- Introducció.
- 2.- Risc i patologia tòxica per Monòxid de Carboni.
- 3.- Risc i patologia tòxica per gasos sofrats.
- 4.- Risc i patologia tòxica per compostos de nitrògen.
- 5.- Risc i patologia tòxica per Àcid Cianhídric i Cianurs.
- 6.- Risc i patologia tòxica per altres gasos i compostos orgànics.

MÈTODES ESTADÍSTICS

Dr. Antoni Vallès Segalès

- 1.- Estadística descriptiva i inferencial. Individu, població i mostra. Tipus de variables.
- 2.- Paràmetres estadístics. Problemes d'observació i d'experimentació. Dissenys amb dades independents i amb dades aparellades.
- 3.- Escales de mesura. Estadística descriptiva: Tabulació i representació gràfica.
- 4.- Mesures de tendència central i de dispersió. Mesures de posició.
- 5.- Definició i mesura de la probabilitat. Probabilitat condicionada.
- 6.- Distribució normal.
- 7.- Teoria del mostratge. Estimació puntual i per interval. Mida de la mostra per fer una estimació.
- 8.- Proves d'hipòtesi. Tipus de proves d'hipòtesi: conformitat, homogeneïtat i independència.

PATOLOGIA LABORAL PER AGENTS FÍSICS

Dra. Àngels Company

- 1.- Temperatura. Resposta fisiològica de l'organisme a l'ambient tèrmic. Estrés tèrmic: patologia aguda i crònica de les altes i baixes temperatures. Tractament, avaluació i control. Confort tèrmic.
- 2.- Vibracions. Concepte. Tipus. Fonts d'exposició. Efectes clínics: osteoarticulars, vasculars i neurològics. Prevenció.
- 3.- Radiacions ionitzants. Concepte. Tipus. Fonts d'exposició. Efectes clínics. Tractament, avaluació i control.
- 4.- Radiacions no ionitzants. Concepte. Tipus: ultraviolades, microones, làser, infrarojos. Fonts d'exposició. Efectes clínics. Tractament, avaluació i control.
- 5.- Electricitat. Accidents elèctrics. Efectes fisio-patològics. Aspectes clínics i terapèutics. Prevenció.
- 6.- Treball amb pantalles d'ordinador. Postures i moviments repetitius. Il·luminació i càrrega visual. Radiacions. Criteris generals de prevenció.

RISC TÒXIC PER MEDICAMENTS

Dra. Mercè Brunet.

- 1.- Risc patologia per medicaments. Introducció. Grans episodis. Estat actual del risc.
- 2.- Risc i patologia per antiinflamatoris.
- 3.- Risc i patologia per psicofàrmacs.
- 4.- Risc i patologia per antibiòtics i altres medicaments

CONTAMINACIÓ DEL MEDI. TOXICOLOGIA METAINDUSTRIAL.

Dr. Jacint Corbella

- 1.- Conceptes generals. Interès actual. El risc de les dosis petites per a la totalitat de la població. Importància de l'estat previ. La impregnació humana.
- 2.- Contaminació de l'aire. Estat actual. Principals tipus de substàncies. Activitats industrials amb major responsabilitat.
- 3.- Contaminació de les aigües. Estat actual del tema. Aigües fluvials. Aigües marines. Aigües subterrànies, contaminació pluvial, altres. Tòxics més importants.
- 4.- Contaminació dels aliments. Interès històric. Estat actual. Principals formes i tipus de contaminants.

PREVENCIÓ DE PATOLOGIA BUCO-DENTAL EN MEDICINA LABORAL

Dra. Margarida Luna

1. Visió preventiva actual. Normes generals d'organització de les diverses professions en l'odontoestomatologia. Capítols de major interès en l'actualitat.
2. Anatomia dentària. Tipus de dentició. Nomenclatura. Formula dentària. Cronologia de l'erupció dentària. Alguns aspectes d'interès histològic i de l'embriologia dentària. Funció. L'interès del nervi trigemin.
3. Alteracions en la cronologia de l'erupció dentària. Anomalies dentàries. Displasies i distròfies. Processos destructius de l'esmalt. Coloracions i tincions.
4. Caries dental. Concepte. Etiopatogenia. Clínica. Evolució natural. Diagnòstic. Normes generals de tractament. Instrumental i materials emprats. Orientacions terapèutiques. Prevenció: enfocaments teòrics. El fluor.
5. Malaltia periodontal. Concepte. Etiologia. Clínica. Evolució natural. Diagnòstic. Normes generals de prevenció i tractament. Placa bacteriana. Importància de la Higiene Dental. Instrumental i materials emprats per l'eliminació de la placa bacteriana.
6. L'odontopediatria com a mecanisme de prevenció de la patologia bucodental en el nen i l'adult. Les malposicions dentals: població afectada. L'interès social. Indicacions terapèutiques. Ortodòncia interceptiva.

7. Patologia Específica: Patologia infecciosa. Diagnòstic inicial de lesions precanceroses. Patologia tòxica: iatrogenica, laboral. El problema de la transmissió de la hepatitis, SIDA i altres. Normes de desinfecció i esterilització.
8. Patologia tòxica en la cavitat bucal: Malalties professionals i ambientals: Lesions orals. Manifestacions tòxiques bucodentals per tractaments mèdics. Hàbits socials: Tabac, Alcohol, Drogues. Intoxicacions domèstiques.